

**Vyresnio amžiaus žmonių švietimo ir mokymosi poreikių tyrimo analizė ir
rekomendacijos dėl Trečiojo amžiaus universitetų mokymo programų
tematikos ir užsiėmimų organizavimo**

2022-06-23

Tyrimo tikslas – atlikti vyresnio amžiaus žmonių anoniminę elektroninę apklausą ir parengti siūlymus dėl Trečiojo amžiaus universitetų mokymo programų tematikos ir užsiėmimų organizavimo.

Uždaviniai:

- 1) parengti klausimyną vyresnio amžiaus žmonių mokymosi poreikių anoniminei apklausai, patalpinti sistemoje www.apklausa.lt, informuoti 5000 respondentų dėl dalyvavimo apklausoje;
- 2) atlikti apklausoje dalyvavusių vyresnio amžiaus žmonių pateiktos informacijos ir atsakymų analizę, pateikti tyrimo ataskaitą;
- 3) pateikti rekomendacijas dėl Trečiojo amžiaus universitetų mokymo programų tematikos ir užsiėmimų organizavimo.

Respondentų, dalyvavusių Vyresnio amžiaus žmonių švietimo ir mokymosi poreikių tyrimo, atsakymų analizė:

Vyresnio amžiaus žmonių švietimo ir mokymosi poreikių tyrimo 2022 m. gegužės–birželio mėn. dalyvavo 336 respondentai iš 38 šalies savivaldybių (iš viso 57 savivaldybės), kas sudaro 67 proc. nuo bendro šalies savivaldybių skaičiaus.

Tyrimo elektroniniu būdu sistemoje www.apklausa.lt dalyvavo 316 (94%) moterų ir 20 (6%) vyrų.

Respondentų amžius: 192 (57%) respondentai 61 – 70 m. amžiaus, 88 (26%) – 71 ir daugiau metų ir 56 (17%) – 50 – 60 metų.

Pagal išsilavinimą dominuoja aukštąjį universitetinį išsilavinimą turintys respondentai – 220 (65%), 74 (22%) su aukštuoju neuniversitetiniu išsilavinimu, likusieji nuo 0,3% iki 6% - turintys pagrindinį, vidurinį, profesinės mokyklos baigimo išsilavinimą.

261 (78%) respondentas – pensininkai, 7 (21%) – dirbantys asmenys, 5 (1%) bedarbių.

Per pastaruosius vienerius metus apklaustieji asmenys dalyvavo keletą kartų arba vieną kartą mokymuose, kuriuose įgijo arba patobulino asmenines arba profesines žinias. Daugiausiai dalyvauta: 1) sveikatinimui(si) skirtuose mokymuose – 217 (65%); 2) kompiuterinio-skaitmeninio raštingumo žinių įgijimo / tobulinimo – 157 (47%); 3) psichologiniuose užsiėmimuose – 151 (45%); 4) meninės saviraiškos – 147 (43%); 5) užsienio kalbos – 127 (38%) ir kt. mokymuose.

Naudingiausia dalyvaujant mokymuose respondentų teigimu: 1) patobulėjo, pagilino žinias – 254 (28%); 2) 227 (25%) – prasmingai praleido laisvalaikį; 3) 165 (18%) – susipažino su naujais žmonėmis, užmezgė naujus kontaktus; 4) 122 (13%) – sustiprėjo pasitikėjimas savimi; 5) 79 (9%) atrado naujas galimybes išreikšti save.

Mokymų organizatoriai: 1) TAU (Trečiojo amžiaus universitetai) – 249 (36%); 2) biblioteka – 79 (12%); 3) ŠC (Švietimo centrai), ŠPT (Švietimo pagalbos tarnybos) – 64 (9,3%); 4) kitos NVO (Nevyriausybinių organizacijų) – 59 (9%); 5) 41 (6%) muziejus ir kitos organizacijos (iki 5%).

Apie organizuojamus mokymus / renginius sužino iš: 1) socialinių tinklų (Facebook, Twitter ir kt.) – 188 (24%); 2) interneto (organizacijų svetainės) – 164 (21%); 3) rekomenduoja mokymus / renginius organizuojantys asmenys – 151 (19%); 4) pažįstami žmonės rekomenduoja – 103 (13%); 5) iš kitų šaltinių (laikraščiai, informaciniai skelbimai, plakatai, vieši pristatymai kitų renginių metu) – 1–6% respondentų.

Respondentų mokymosi motyvacija: 251 (75%) respondentų yra motyvuoti mokytis, t. y. nori ir mokosi, 45 (13%) nori, bet dėl jiems žinomų priežasčių nesimoko, 34 (10%) negali įvardinti priežasties dėl ko nesimoko, 6 (2%) prisipažįsta, kad mokytis nenori.

Ateityje dalyvauti mokymuose / renginiuose ir gilinti žinias respondentai norėtų šiose srityse: 1) sveikatingumo – 245 (76%); 2) užsienio kalbos – 233 (69%); 3) psichologijos – 228 (68%); 4) turizmo – 226 (67%); 5) kompiuterinio-skaitmeninio raštingumo – 219 (65%); 6) teisinių žinių, reikalingų kasdiniame gyvenime – 194 (58%); 7) sportinių užsiėmimų – 183 (54%); 8) meninės saviraiškos – 171 (51%); 9) rankdarbių – 151 (45%); 10) etnokultūros – 149 (44%); 11) grožio procedūrų ir paslaugų – 143 (43%); 12) amatų – 131 (40%); 13) finansų valdymo – 125 (37%); 14) namų ūkio – 124 (37%); 15) pilietiškumo, istorijos – 119 (35%); 16) socialinių paslaugų – 113 (33%); 17) verslumo, ekonominių žinių, vadybos – 87 (26%); 18) projektų rengimo – 80 (23%); 19) su žemės ūkiu susijusių dalykų – 74 (22%); 20) lietuvių kalbos – 68 (20%); 21) pozityvios tėvystės – 22 (7%).

Mokymosi formos pagal patrauklumą: 1) edukacinės išvykos, ekskursijos – 322 (96%); 2) tradicinis mokymasis auditorijoje – 277 (82%); 3) parodos, mugės, akcijos – 264 (78%); 4) privačios pamokos nedidelei auditorijai – 240 (72%); 5) nuotolinis mokymasis – 180 (54%).

Mokytis bei gilinti jau turimas žinias ir įgūdžius apklaustuosius vyresnius suaugusius asmenis skatina arba paskatintų: 1) noras prasmingai praleisti laisvalaikį – 255 (28%); 2) galimybė tobulėti, plėsti akiratį – 254 (28%); 3) galimybė bendrauti su naujais žmonėmis, užmegzti kontaktus – 221 (24%); 4) galimybė geriau save išreikšti – 112 (12%); 5) besikeičiantys reikalavimai darbo rinkoje – 39 (4%) – daugumai nebedirbančiųjų nebėra itin aktualu; 6) mokosi, nes dauguma iš aplinkos mokosi arba neįvardintas variantas – po 6 respondentus (po 1%).

Mokymuisi trukdo: 1) sveikata – 83 (15%); 2) informacijos apie mokymosi institucija ir programas trūkumas – 66 (12%); 3) arti namų nėra kur mokytis – 65 (11%) 4) lėšų mokymuisi trūkumas – 64 (11%); 5) mano, kad mokytis jau per vėlu – 55 (10%); 6) mokymąsi sudėtinga suderinti su darbu – 54 (10%) 7) kitas variantas (pasyvumas, ryžto trūkumas, pripažinimas, kad niekas netrukdo) – 50 (9%); 8) nėra norimų mokymo programų – 49 (9%); 9) mokymąsi sunku suderinti su šeima – 31 (5%); 10) mano, kad turimų žinių ir įgūdžių pilnai pakanka – 31 (5%); 11) bandė mokytis, bet pasirodė per sunku – 18 (3%).

Mokymams vyresnieji suaugusieji galėtų skirti tam tikrą laiką: 1) 1–5 val. – 127 (38%); 2) 5–10 val. – 123 (37%); 3) 10 ir daugiau valandų – 72 (21%); 4) iki 1 val. – 14 (4%).

Lėšų mokymams galėtų skirti: 1) iki 20 eurų – 187 (56%); 2) iki 50 eurų – 77 (23%); 3) iki 5 eurų – 46 (14%); 4) neturi galimybių skirti lėšų – 22 (7%); 5) 100 eurų ir daugiau – 4 (1%).

Rekomendacijos dėl Trečiojo amžiaus universitetų mokymo programų tematikos ir užsiėmimų organizavimo:

1. Rengiant TAU mokymų / renginių programas, atsižvelgti į tyrimo metu išryškėjusias prioritetas vyresniųjų suaugusiųjų švietimo ir mokymosi sritis:

1.1. sveikatingumo – 245 (76%);

- 1.2. užsienio kalbos – 233 (69%);
- 1.3. psichologijos – 228 (68%);
- 1.4. turizmo – 226 (67%);
- 1.5. kompiuterinio-skaitmeninio raštingumo – 219 (65%);
- 1.6. teisinių žinių -, reikalingų kasdieniame gyvenime – 194 (58%);
- 1.7. sportinių užsiėmimų – 183 (54%);
- 1.8. meninės saviraiškos – 171 (51%);
- 1.9. rankdarbių – 151 (45%);
- 1.10. etnokultūros – 149 (44%);
- 1.11. grožio procedūrų ir paslaugų – 143 (43%);
- 1.12. amatų – 131 (40%);
- 1.13. finansų valdymo – 125 (37%);
- 1.14. namų ūkio – 124 (37%);
- 1.15. pilietiškumo, istorijos – 119 (35%);
- 1.16. socialinių paslaugų – 113 (33%);
- 1.17. verslumo, ekonominių žinių, vadybos – 87 (26%);
- 1.18. projektų rengimo – 80 (23%);
- 1.19. su žemės ūkiu susijusių dalykų – 74 (22%);
- 1.20. lietuvių kalbos – 68 (20%);
- 1.21. pozityvios tėvystės – 22 (7%).

2. Organizuojant mokymus / renginius atsižvelgti į vyresniųjų suaugusiųjų mėgstamas mokymosi formas:

- 2.1. edukacinės išvykos, ekskursijos – 322 (96%);
- 2.2. tradicinis mokymasis auditorijoje – 277 (82%);
- 2.3. parodos, mugės, akcijos – 264 (78%);
- 2.4. privačios pamokos nedidelei auditorijai – 240 (72%);
- 2.5. nuotolinis mokymasis – 180 (54%).

3. Dėl lėšų dalyvavimui mokymuose / renginiuose trūkumo, rengti įvairius projektus lėšoms pritraukti.

Tyrimo respondentai mokymuisi galėtų skirti ribotą kiekį lėšų: 1) iki 20 eurų – 187 (56%); 2) iki 50 eurų – 77 (23%); 3) iki 5 eurų – 46 (14%); 4) neturi galimybių skirti lėšų – 22 (7%); 5) 100 eurų ir daugiau – 4 (1%).

4. Padėti vyresnio amžiaus žmonėms suvokti ryšį tarp asmeninio gyvenimo kokybės ir žinių apie sveikatą, psichologinius ir socialinius dėsningumus, gebėjimo prisitaikyti prie sparčių pokyčių būtinybę. Tai įgalintų vyresnio amžiaus žmones savirealizavimui, įprasminančiam gyvenimą ir padedančiam išsaugoti savivertę, ir reikalingumo visuomenei jausmą.

Analizę atliko Danutė Morkūnienė,
NTAUA tarybos narė